

Temeljna listina Pozitivne Slovenije
SLOVENIJA 2020

Temeljna listina Pozitivne Slovenije
SLOVENIJA 2020

I. UVOD

S temeljno listino Slovenija 2020 Pozitivna Slovenija nadgrajuje predvolilni program, ki ga je državljanke in državljanom predstavila pred volitvami leta 2011 in z njim zmagala. Osnova našega delovanja ostajata uspešen gospodarski razvoj in dobro upravljanje pravične države. Prizadevamo si za uspešno, solidarno, socialno pravično in prijazno Slovenijo.

Politično poslanstvo Pozitivne Slovenije je uresničevanje pravične družbe, utemeljene na načelih svobode in enakih možnosti. Naša temeljna vrednota je pravičnost, zasnovana na spoštovanju človekovih pravic in ustavno zagotovljeni enakopravnosti vseh državljanov in državljanek. Zavzemamo se za sodobno evropsko socialno državo, pri ustvarjanju skupnega dobrega pa zagovarjamo ravnovesje med javnim in zasebnim. Žal Slovenija v zadnjih letih, še zlasti od leta 2004 naprej, ni bila primerno vodena in upravljana, kar se kaže v sedanji politični, gospodarski in finančni krizi. Še posebej so ogroženi mladi, ki so se znašli brez perspektiv, obsojeni na brezposelnost ali le občasno delo, ter starejši, za katere je v skladu z demografskimi trendi nujno poiskati nove oblike aktivnega vključevanja v družbo.

Osnovni cilj Pozitivne Slovenije je kakovostno življenje v pravični, gospodarsko uspešni Sloveniji, v kateri imajo vsi priložnost osebnega razvoja in dejavne družbene soudeležbe. V razvojna prizadevanja zato vključujemo tako mlade, upanje in prihodnost vsake družbe, kakor tudi starejše, ki za skupni napredek družbe prispevajo svoje bogate delovne in življenjske izkušnje.

S tem, ko nadgrajuje dosedanje usmeritve Pozitivne Slovenije, temeljna listina ponuja odgovore na izzive, ki jih danes ljudje po Evropi izražajo z vse večjim nezadovoljstvom z družbenimi sistemi, zlasti s kapitalizmom neoliberalnega tipa. Navdih za spremembe črpamo v zgodovini delavskih gibanj in socialdemokratske misli: delo na družbeno odgovoren način povezujemo s kapitalom, pravično družbo uresničujemo ob spoštovanju liberalno-demokratskih vrednot. Te vrednote nas povezujejo s socialističnimi, socialno-demokratskimi in socialno-liberalnimi strankami in gibanji na evropski ravni.

Zavzemamo se za socialno državo, pri ustvarjanju skupnega dobrega pa zagovarjamo ravnovesje med javnim in zasebnim.

V razvojna prizadevanja zato vključujemo tako mlade, ki v iskanje novih rešitev vlagajo svojo energijo, kakor tudi starejše, ki za skupni napredek družbe prispevajo predvsem svoje bogate delovne in življenjske izkušnje.

II. KLJUČNI IZZIVI SLOVENIJE

Slovenija si je z osamosvojitvijo leta 1991 postavila velike cilje: vzpostavitev družbe, v kateri bo človekove pravice varovala pravna država, v evro-atlantske povezave integrirano socialno-tržno gospodarstvo pa bo uravnaval politični pluralizem.

Na začetku leta 2013 je prav vsaka od teh postavk pod vprašajem:

- človekove pravice, ki so izraz in zaščita temeljne enakosti vseh ljudi, krši in ogroža prevelika socialna neenakost,
- gospodarstvo zaostaja in se ne razvija dovolj hitro, zaradi propada številnih podjetij pa ne more zagotavljati vzdržne podpore prerazdelitvenim politikam socialne države,
- pravna država je ogrožena tako zaradi premalo učinkovitega pravosodja kot s političnimi posegi izvršne oblasti v sodno in zakonodajno oblast,
- Evropska unija zaradi hude finančne krize doživlja svojo največjo politično krizo doslej, ki grozi z »Evropo dveh hitrosti«,
- dosedanji politiki so politiko kot skrb za javno dobro tako odtujili ljudem, da ti vidijo možen poseg vanjo le še na ulici, mimo temu namenjenih institucij predstavniške demokracije.

Slovenska družba se je znašla v stanju zapletenega razvojnega, ekonomsko-finančnega, upravljalnega in nenazadnje idejnega zastoja. Krivdo lahko pripišemo slabemu upravljanju in nprevzemanju odgovornosti na vseh ravneh, velik delež pa je k poslabšanju razmer prispevala tudi svetovna kriza, ki je razgalila tako nekatere šibkosti slovenskega razvoja zadnjih dvajsetih let kakor tudi mnoge napačne strateške odločitve.

Osnovni problemi, s katerimi se mora soočiti slovenska družba in zanje najti ustrezne rešitve, so:

- pomanjkanje jasne razvojne paradigme in politične vizije uspešnega socialno-tržnega gospodarstva,
- šibitev socialne države, ki ne zmore blažiti prevelikih razlik med državljani,
- slabosti v političnem sistemu, nespoštovanje ustave in načela delitve oblasti, ki hromijo učinkovito upravljanje države ter pomanjkanje državotvornega ravnanja dosedanjih nosilcev politične moči,
- družbeno malodušje, pasivnost in brezperspektivnost kot posledica odsotnosti verodostojne razvojne vizije in poglobljajočega prepada med interesi ljudi in ravnaji političnih in gospodarskih odločevalcev.

Rešitev za težave, v katerih je Slovenija in tudi dobršen del Evrope, po našem prepričanju ni mogoče iskati v okviru kompromitiranega neoliberalnega modela, ki ga v Evropi in svetu zagovarjajo predvsem vlade, ki ne uvidijo pomena uspešnejših in vzdržnejših oblik trajnostnega razvoja sodobnih družb. Neoliberalni projekti rušijo socialno državo in ukinjajo priborjene socialne pravice državljanov in državljanek. Pod krinko ekonomske učinkovitosti poteka nenehno izključevanje vseh, ki jih neoliberalna politika vidi kot drugače misleče, neuspešne ali celo moteče. Posledice se kažejo v slabši družbeni povezanosti, razrahljanih mrežah družbene solidarnosti ter v manjši gospodarski uspešnosti.

Neoliberalizem se je v treh desetletjih izkazal kot ekonomsko neučinkovit in škodljiv. Njegov glavni družbeni učinek je, da se je bogastvo prerazporedilo k

Rešitev za težave, v katerih je Slovenija in tudi dobršen del Evrope, po prepričanju Pozitivne Slovenije ni možno razvijati v okviru kompromitiranega neoliberalnega modela, ki ga v Evropi in svetu zagovarjajo predvsem vlade, ki ne uvidijo pomena uspešnejših in vzdržnejših oblik trajnostnega razvoja sodobnih družb.

družbeni manjšini. Neoliberalizem skuša moralno opravičiti družbene neenakosti in jih prikazati kot pravično posledico različnih individualnih sposobnosti in izbor posameznikov in posameznikov. Na ta način je krčenje socialnih pravic videti kot vzpostavljane pravične in učinkovite družbe, v resnici pa to stališče pozablja na neenakosti posameznikovih življenjskih izhodišč, ki niso posledica njegovih izbor, družbo razdira in krni njeno demokratično podstat.

K poslabšanju ekonomskega in socialnega položaja Slovenije je bistveno prispevala svetovna kriza, veliko odgovornost zanj pa imajo tudi zadnje slovenske vlade. Prevezemanje in koncentracija lastništva kapitala gospodarskih družb, ki ju je mogoče poimenovati tudi »tajkunizacija«, sta povzročila resen razvojni zastoj in propad pomembnih gospodarskih panog in podjetij z nepremišljenimi, zgolj političnimi posegi, pa so bili izločeni prodorni in uspešni direktorji.

Ob nastopu krize sta pretekli dve vladi najprej močno podcenili njen vpliv na Slovenijo, nato napačno diagnosticirali razloge zanj in posledično sprejemali še napačne ukrepe za njeno reševanje. Namesto, da bi iskali načine za pomoč zadolženemu gospodarstvu, nova vlaganja in investicijski zagon gospodarstva, sta proračunski primanjkljaj nižali z omejevanjem vlaganj in z zmanjšanjem plač v javnem sektorju, pokojnin in socialnih transferjev ter z radikalnimi posegi v sredstva za šolstvo in znanost. V nasprotju z vladnimi napovedmi, da bodo ti rezi javnih izdatkov povečali zaupanje finančnih trgov v Slovenijo, se to ni zgodilo, saj se zaupanje gradi z rezultati, ki jih ustvarja rast, ne pa z nižanjem proračunskih izdatkov. Globoki proračunski rezi v času recesije, politika radikalnega zmanjševanja izdatkov in izostanek poglobljenega razvojnega načrta so ekonomski samomor, saj vodijo v nadaljnji upad povpraševanja, ta v krčenje BDP, zaradi nižjih davčnih prilivov pa se primanjkljaj tako le še poveča in ujamemo se v negativno spiralo.

V zadnjih tridesetih letih smo doživeli propad komunizma in samoupravnega socializma, danes pa se tudi kapitalizem vse bolj kaže kot sistem, ki kljub nedvomnemu napredku v preteklosti razkriva vedno več svojih negativnih plati. Razslojenost in odtujenost med ljudmi, koncentracija bogastva, korupcija, uničevanje okolja – nikoli v zgodovini človeštvo ni imelo takšne sposobnosti proizvodnje dobrin, pa vendar nastaja vedno večja skupina socialno izločenih ljudi in revežev. En odstotek ima vsega preveč, vsi drugi pa premalo.

Tako naravnani razvojni politiki izrekamo odločni ne! in ponujamo drugačen razvoj Slovenije. Skupaj s konkretnimi programskimi razvojnimi rešitvami prinašamo tudi temeljni družbeni optimizem v reševanju problemov našega in prihodnjega časa. Za zasuk gre – in za novo družbeno soglasje, ki je za ta zasuk potrebno.

Zato s temeljno listino Slovenija 2020 ponujamo vizijo razvoja Slovenije, ki jo je mogoče uresničiti v dveh mandatih vrhunsko strokovne in odlično vodene vlade.

III. SLOVENIJA 2020

Vizija Slovenije leta 2020 je gospodarsko uspešna in pravično vodena pravna država, v kateri bodo privlačne delovne in poslovne možnosti skupaj z družbeno odgovornim ravnanjem temelj uspešnega tržnega gospodarstva. Maksimiranje gospodarske uspešnosti brez premisleka o družbeni in okoljski ceni, ki bi jo plačale prihodnje generacije, za nas ni sprejemljiv cilj. Prizadevamo si za tehnološko inovativno, organizacijsko napredno in okoljsko odgovorno gospodarstvo. Le postindustrijska družba, ki omogoča in spodbuja politično udeležnost državljanov, si lahko obeta gospodarsko podjetnost in inovativnost.

Če naj uresničimo tak alternativni razvojni model, moramo določiti osnovne parametre:

- gospodarske uspešnosti, ki bo temeljila na višji vrednosti delovne sile,
- sodobne socialne države in
- družbene odgovornosti kot temelja participativne družbe.

1. GOSPODARSKA USPEŠNOST

Gospodarska uspešnost je pomemben cilj družbenega delovanja. Od nje je odvisna raven delovanja socialne države, pa tudi vključevalnost in odprtost družbe. Ustvarjalnost je poleg podjetnosti nujna prvina gospodarske uspešnosti družbe z visokim povprečjem dodane vrednosti. Predpostavke gospodarskega razvoja so med drugim odprava prevelike zadolženosti podjetij,

Vizija Slovenije leta 2020 je pravično urejena pravna država, v kateri bodo privlačne delovne in poslovne možnosti skupaj z družbeno odgovornim ravnanjem temelj uspešnega tržnega gospodarstva.

Poleg podjetnosti je nujna prvina gospodarske uspešnosti družbe z visokim povprečjem dodane vrednosti na proizvod ustvarjalnost.

učinkovitejša uporaba evropskih sredstev, preusmeritev finančnih sredstev bank in drugih finančnih institucij v razvoj, opredelitev konkretnih razvojnih projektov, učinkovitejša zakonodaja in sprejem učinkovitih spodbujevalnih ukrepov.

Glede dilem o načinih izhoda iz krize, ki se v okviru ustanov Evropske unije zgošča ob temeljnem vprašanju, ali je potrebno v ospredje postaviti uravnoteženje javnih financ in politiko omejevanja čezmerne porabe ali pa gospodarski razvoj in njegovo spodbujanje, Pozitivna Slovenija zagovarja stališče, da je za izhod iz krize in za finančno stabilnost ključnega pomena gospodarski razvoj. Takšen pristop ni v nasprotju z nujnostjo sočasnega uravnoteženja javnih financ v kratkoročnem obdobju, vendar mora to biti izvedeno tako, da ne bodo ogroženi priprava razvojnih projektov, vlaganja v strateško pomembne projekte, črpanje evropskih sredstev ter vlaganja v raziskave, izobraževanje in znanost ter skozi desetletja pridobljene osnovne socialne pravice. Za uresničitev teh ciljev je potrebno oblikovati programsko zastavljene in razvojno naravnane proračune, ki pa bodo obenem racionalni, brez nepotrebnih stroškov.

Država mora zato zagotavljati podjetniško prostost in ugodne možnosti za pobudo, a hkrati s primernim izborom gospodarskih politik in podpornega okolja usmerjati razvoj skladno z globalnimi in regionalnimi trendi, s ciljem krepitve konkurenčnosti države. Pritegniti moramo nove »greenfield« investicije. Zato mora država znati spodbujati in nagrajevati podjetnost in ambicioznost ljudi, ki s svojimi pobudami bogatijo družbo in omogočajo obstoj socialne države.

2. SOCIALNA DRŽAVA

Z delavskimi boji in dediščino social-demokracije priborjene socialne človekove pravice do zaposlitve in pravične plače, pokojnine, javnega zdravstva, izobraževanja, kulture in socialne varnosti so pridobitve, ki jih bo Pozitivna Slovenija branila in razvijala. Socialna država z dinamičnim ravnovesjem med zasebnim in javnim je pogoj demokratične soudeležbe državljanov. Demokracijo krepiti s tem, da z zmanjšanjem razlik v socialnih statusih in družbeni moči širi krog demokratične soudeležbe. Le, če ljudi ne ločuje velik blaginjski prepad, je mogoč občutek pripadnosti vseh isti skupnosti in njihova politična udeležba.

Socialna država temelji na ideji socialne pravičnosti, ki jo najasneje povzema načelo enakih razvojnih možnosti: vsak posameznik ali posameznica mora imeti enake možnosti za svoj razvoj. Na te možnosti ne smejo pomembno vplivati ne pozitivne ne negativne okoliščine, na katere sam(a) nima vpliva (premoženje in izobrazba staršev, prirojene bolezni, kraj rojstva, narodna in verska pripadnost, spolna usmerjenost). Družbena ureditev si mora, kolikor

je mogoče, prizadevati za zmanjševanje takšnih razlik. Posebna pozornost mora veljati izenačevanju možnosti narodnostnih, verskih, kulturnih in spolnih manjšin. Ključno je živeti skupaj, a spoštovati različnosti. Ne bomo dovolili, da bi ženske na delovnem mestu in v družbenem in političnem življenju prikrito ali celo odkrito še naprej ohranjali v neenakopravnem položaju.

Za razvoj socialne države, ki je po drugi svetovni vojni Evropi zagotovila mir in napredek, je pomemben splošno sprejet sistem vrednot. Vrednota pravičnosti, za katero si prizadevamo, najbolje povzema skupek vrednot enakopravnosti, svobode in solidarnosti, ki vse od francoske revolucije tvorijo abecedo napredne evropske misli:

- enakost ljudi se ne kaže le v enakih pogojih in pravicah ljudi do ustvarjanja, zaposlovanja, napredovanja in plačila za uspešnost, temveč tudi v enakosti na področju zagotavljanja človekovega dostojanstva. Je v njihovi veri in prepričanju o enakih sposobnostih, da s svojimi izbirami osmišljajo svoje življenje; je njihova etična enakovrednost in politična enakopravnost. Razraščanje materialnih neenakosti lahko spodnese dostojanstvo najšibkejših, zamaje politično enakost ljudi in s tem tudi demokratično ureditev. Materialna preskrbljenost ljudi mora ohranjati njihovo dostojanstvo, brez katerega ni avtonomnega državljana in ustvarjalnega člana družbe. Takšna enakost je ključna demokratična vrednota in temelj pravične svobode,
- svoboščine posameznikov je treba povečevati, pod pogojem, da ne ogrožajo enakih svoboščin drugih. Pravična svoboda posameznika ni v odsotnosti državnih posegov, ampak v oblikovanju enakih realnih možnosti za njegov osebni razvoj,
- družbeno solidarnost razumemo kot zagotavljanje slehernemu članu družbe (tudi tistim prihodnjih rodov), da ni pozabljen in prepuščen sam sebi, marveč je zajet v socialna razmerja, ki mu omogočajo ne le preživetje, temveč tudi ohranitev človeškega dostojanstva, napredek in osebni razvoj.

Pravična je zato družba, v kateri je mogoče živeti od sadov svojega dela, skupaj z drugimi sodočati o tem, kako se deli dodana vrednost in uživati polno svobodo mišljenja, izražanja in gibanja. Slovenija ima bogato zgodovino in tradicijo solidarnosti ter družbene povezanosti in vzajemne odgovornosti. Prizadevali si bomo za pravičen družbeni razvoj, ki ne bo poniževal z jemanjem pravic in svoboščin, ampak bo solidaren s tistimi, ki to potrebujejo. Hkrati bomo krepili sisteme nadzora, ki bodo zmanjšali zlorabe na področju uveljavljanja socialnih pravic in poskrbeli, da bodo pomoč dobili tisti, ki jo res potrebujejo.

Povezovali se bomo in sodelovali z vsemi družbenimi gibanji, ki sprejemajo enake ali vsebinsko podobne vrednote. Zagovarjamo namreč koncept širokega družbenega sobivanja in sodelovanja, s katerim ljudje različnih pogledov, prepričanj, veroizpovedi in kultur oblikujejo rešitve družbenih izzivov. Minimalni

Država mora znati spodbujati in nagrajevati podjetnost in ambicioznost ljudi, ki s svojimi pobudami bogatijo družbo in omogočajo obstoj socialne države.

Socialna država z dinamičnim ravnovesjem med zasebnim in javnim je pogoj demokratične soudeležbe državljanov.

Socialna država temelji na ideji socialne pravičnosti, ki jo najasneje povzema načelo enakih razvojnih možnosti: vsak posameznik ali posameznica mora imeti enake možnosti za svoj razvoj.

Zato pravična svoboda posameznika ni v odsotnosti državnih posegov, ampak v oblikovanju enakih realnih možnosti za osebni razvoj slehernega človeka.

Pozitivna Slovenija bo družbeno odgovoren kapital vpenjala v pravičen družbeni razvoj, ki ne bo poniževal z jemanjem pravic in svoboščin, ampak bo solidaren s tistimi, ki to potrebujejo.

kriterij, ki ga postavljamo pred vse sogovornike, sta strpnost in sposobnost tvornega dialoga.

Na evropski ravni se zato vidimo v partnerstvih s tistimi socialističnimi, socialno-demokratskimi in socialno-liberalnimi strankami in gibanji, ki se zavzemajo za pravično vrednotenje dela in pravično družbo.

3. DRUŽBENA ODGOVORNOST

Družbeno odgovorno je ravnanje vseh tistih posameznikov in ustanov, ki svoje blaginje ne postavljajo pred dobrobit skupnosti, temveč prek solidarnosti, odgovornega odnosa do narave in do globalnih izzivov delujejo tako za dobrobit sebe kot družbe kot celote. Je odgovor na nebrzdani pohlep kot značilnost kapitalističnega sistema ter na gospodarsko krizo kot njegovo posledico.

Razsežnost in struktura sedanje krize sta pokazali, da se je ne da rešiti zgolj s tehnološkimi inovacijami, temveč so v sodobnem ustvarjanju nove vrednosti enako pomembne inovacije vrednot, kulture, etike in norm, skladnih z odprtostjo in sodelovanjem. Sistem, ki danes temelji na neizprosni tekmi za dobički in njihovem individualnem prisvajanju, ni le ekonomsko škodljiv (samo v Evropski uniji so države v javni dolg sprejele 4500 milijard evrov zasebnega dolga, ki je nastal v finančnih institucijah), temveč je tudi socialno in okoljsko nevzdržen, saj povečuje neenakosti in nezaupanje med ljudmi, globalno segreva ozračje in uničuje naravne vire.

Družbeno odgovorno ravnanje upošteva posledice svojega delovanja na vse družbene deležnike. Zato je res celovito le, če po njegovih načelih delujejo vsi ključni družbeni akterji:

- družbeno odgovorna politika, ki z davčno in drugimi spodbujevalnimi politikami nagrajuje trajnostno in družbeno odgovorno obnašanje in tiste alternativne lastniške oblike (kooperative, solastništvo zaposlenih, socialno podjetništvo), ki to zagotavljajo,
- družbeno odgovorna podjetja in druge organizacije, ki dobičke vlagajo v razvoj in zaposlovanje, za družbeno koristne, predvsem okoljske programe in projekte, pomembne za lokalno skupnost, namesto le za dividende lastnikom,
- družbeno odgovorni potrošniki, ki s svojimi navadami spodbujajo ponudbo izdelkov, ki ne obremenjujejo okolja, s svojim preudarnim ravnanjem pri porabi energentov pa prispevajo k varčni uporabi naravnih virov,
- družbeno odgovorni, aktivni državljani, ki se zavedajo tudi svojih dolžnosti (spoštovanje zakonov, plačevanje davkov) in ki dejavno, z udeležbo na volitvah in s sodelovanjem pri drugih oblikah izvrševanja neposredne demokracije, sodelujejo pri upravljanju države in prevzemajo odgovornost za svoje odločitve in dejanja.

Na evropski ravni zato vidimo svoje mesto v partnerstvih s tistimi socialističnimi, socialno-demokratskimi in socialno-liberalnimi strankami in gibanji, ki se zavzemajo za pravično vrednotenje dela in za pravično družbo.

Razsežnost in struktura sedanje krize sta pokazali, da se je ne da rešiti zgolj s tehnološkimi inovacijami, temveč so enako pomembne inovacije vrednot, kulture, etike in norm, ki bodo skladne z odprtostjo in sodelovanjem v sodobnem ustvarjanju nove vrednosti.

IV. KAKO DO SLOVENIJE 2020?

Na osnovi gospodarske uspešnosti, pravične socialne države in celovito razumljene družbene odgovornosti je mogoče udejanjiti alternativni razvojni model, katerega temeljne predpostavke so:

- pravičnejša prerazporeditev premoženja kot pogoj demokracije,
- ustvarjanje nove vrednosti z vključevanjem čim več lastnega znanja,
- solidarnost kot osnova večkulturne civilne družbe sožitja in strpnosti,
- večja stopnja soodločanja državljanov pri ključnih odločitvah,
- zelena razvojna politika za dostojno in vzdržno prihodnost.

1. PRAVIČNEJŠA PRERAZPOREDITEV PREMOŽENJA

Slovenija premisleka o prihodnosti ne začenja z ničle. Delo minulih generacij je proizvedlo veliko družbeno bogastvo. Izboljšanje učinkovitosti političnega sistema, zagon gospodarstva in krepitev ustavno določene socialne zaščite zahtevajo večje ravnotežje in povezanost dela in kapitala, in ne več zgodovinskega protislovja med živim in minulim delom ter med razredoma lastnikov produkcijskih sredstev in delavcev.

Če ljudje ne verjamemo, da imamo vsi enake možnosti in če teh možnosti ne moremo izkusiti v vsakdanjem življenju, smo izgubili temeljno vrednoto evropske družbe enakosti med ljudmi, osnovane tako na krščanski kot humanistični tradiciji in izborjene v bojih za enakost in družbeno pravičnost v zadnjih nekaj stoletjih. Ko ljudje premoženjske razlike začutimo kot prevelike in nepremostljive, ne gre več samo za vprašanje pravičnosti, te začnejo zavirati gospodarsko rast in razvoj.

Ključno vprašanje družbenih neenakosti je neenaka porazdelitev lastništva. Samo posameznik, ki je ekonomsko neodvisen, lahko svobodno sprejema poklicne odločitve, in le ekonomsko neodvisen posameznik ima dovolj časa, da lahko kompetentno sodeluje v demokratičnih procesih odločanja. Ekonomske neodvisnosti pa ne zagotavlja zaposlenost, ampak družbeno odgovorno lastništvo.

Zato mora država z različnimi ukrepi zagotoviti enakomernejšo porazdelitev lastništva nad premoženjem. Potrebna je zakonodaja, ki bo regulirala solastništvo zaposlenih nad podjetji in zagotovila pomoč zaposlenim pri odkupih podjetij, kadar bodo ta naprodaj. Z davčno politiko je treba spodbujati vlaganja v odkupe deležev podjetij, kjer se z odkupom realizira delavsko solastništvo. Poleg zagotavljanja enakomernejše porazdelitve bogastva so ti ukrepi pomembni tudi zaradi zagotavljanja poslovne uspešnosti podjetij. V času, ko znanje postaja najpomembnejši kapital podjetij, je nevzdržno obravnavati zaposlene le kot najeto delovno silo. Nasprotno, pritegniti jih je treba k soodločanju in na ta način polno angažirati njihove potenciale in pripadnost. Delavsko solastništvo v vseh podjetjih oziroma združništvo omogoča, da se uveljavita tako podjetniški kot javni sektor. Tega deleža se ne da prodati, omogoča dividende in razvoj podjetja, če se dobro dela, onemogoča pa neželene ali škodljive statusne spremembe.

2. USTVARJANJE NOVE VREDNOSTI

V slovenski zavesti je varčevanje pozitiven pojem: gre z roko v roki s pregovorno marljivostjo. A proračunsko varčevanje je nekaj drugega od družinskega ali poslovnega varčevanja: prihranek enega je tukaj izguba drugega. Slabo je, če

se vedno varčuje le na račun srednjega in nižjega sloja, nikoli na račun bogatih. Posledici takšne politike sta zato nižanje standarda in razvojni zastoj. Slovenija pozna podjetja in primere iz javnega sektorja, ki so znali varčevati tudi v obdobju debelih krav in varčujejo tudi danes, pa ob tem ne zanemarjajo razvoja niti ne uničujejo javnega sektorja.

Zato ključno vprašanje alternativnega razvojnega programa ni le varčevanje, temveč ustvarjanje nove vrednosti. Pri tem gre za temeljno drugačno razumevanje dela in kapitala, za njuno medsebojno povezanost, soodvisnost in oplemenitev. Poziv »Delu čast in oblast!« razumemo v najširšem smislu kot prispevek posameznika k razvoju družbe in osebnemu razvoju, ne glede na to, kje in kaj dela in ustvarja, od fizičnega dela do intelektualnega, kulturnega in duhovnega ustvarjanja:

- gospodarska rast kot pot do blaginje. Kapital, s katerim danes upravljajo sodobne participativne družbe, ni samo finančni, je tudi socialni, okoljski, intelektualni in kulturni. Če želi družba uresničevati zastavljene razvojne cilje, mora znati vse te vrste kapitala uskladiti z delom in jim namenjati primerno skrb. Če naj se strah in negotovost državljanek in državljanov preobrneta v samozavest, moramo gospodarsko rast razumeti kot pot do družbe blaginje, ne pa cilj sam po sebi. Za zagon gospodarstva so ključne velike državne investicije: tretji pomol Luke Koper, drugi tir železnice, tretja razvojna os Koroška – Bela Krajina, hidroelektrarne ...
- pravično lastninjenje. Akumulacija obstoječih družbenih sredstev je pomemben dejavnik na poti uspešnega upravljanja s prihodnostjo. Toda sedanji sistem je ustvaril velikanske razlike. Zato podpiramo kazenski pregon in učinkovito sojenje vseh primerov nezakonitega prevzemanja in koncentracije lastništva kapitala gospodarskih družb, ki ju je mogoče poimenovati »tajkunizacija« in ki sta pripeljala do končnega lastninjenja nekdanjega družbenega premoženja v podjetjih in drugih oblikah bivše družbene lastnine,
- strateški koncept upravljanja z državnim premoženjem. Če naj v slovenski družbi zmanjšamo prevelike razlike, moramo doseči družbeni dogovor, kako preostalo premoženje v državnih podjetjih pravično razporediti. Zagovarjamo preišljen, strateško opredeljen koncept upravljanja z državnim premoženjem, nasprotujemo pa neprejšljeni in takojšnji prodaji družb v večinski državni lasti,
- učinkovito upravljanje državnih podjetij. Privatizacija državnih podjetij sama po sebi še ne prispeva k povečanju njihove uspešnosti. Gospodarske izkušnje so pokazale, da med privatizacijo in uspešnostjo podjetij ni neposredne povezave, kakor tudi da vodenje zasebnih podjetij ni nujno boljše od vodenja državnih podjetij. Država mora poleg dobička upoštevati tudi družbene vidike upravljanja s premoženjem. Ključno vprašanje nadaljnega gospodarskega razvoja Slovenije zato ni narava ali oblika lastništva, ampak učinkovitost upravljanja podjetij. Iz praktičnih izkušenj lahko potegnemo primerjavo uspešnega razvoja in delovanja tako gospodarske družbe kot tudi javnega sektorja,

Kapital, s katerim danes upravljajo sodobne participativne družbe, ni samo finančni je tudi socialni, okoljski, intelektualni in kulturni.

Samo posameznik, ki je ekonomsko neodvisen, lahko svobodno sprejema poklicne odločitve in le ekonomsko neodvisen posameznik ima dovolj časa, da lahko kompetentno sodeluje v demokratičnih procesih odločanja.

Potrebna je zakonodaja, ki bo regulirala solastništvo zaposlenih nad podjetji in zagotovila pomoč zaposlenim pri odkupih podjetij, kadar bodo ta naprodaj.

- razvoj srednjih in malih podjetij. V okviru procesov globalizacije je potrebno sprejeti mehanizme, ki bodo tudi ob uporabi evropskih sredstev spodbujali razvoj vseh, predvsem pa srednjih in malih podjetij, njihovo vključitev v strategijo gospodarskega razvoja in pravočasno prestrukturiranje. S tem se bo spremenil položaj, v katerem so srednja in majhna podjetja prepuščena sama sebi in v katerem prihaja do pospešenega propadanja, posebej v industriji in obrtni dejavnosti. Ker pa se prav tu ustvarja dodana vrednost, je učinkovito iskanje spodbud in olajšav za razvoj teh podjetij ključno. Le to in domišljeno povezovanje v industrijske grozde lahko ohrani potrebno raven gospodarstva in s tem zadržanje presežkov, ki jih ustvarjamo,
- kvaliteten javni sektor. Vir nove dodane vrednosti je lahko tudi kvaliteten in dobro delujoč javni sektor. Ob vse večjih potrebah ljudi (otroci, mladostniki, zaposleni, starejši) javni sektor ne nudi le najrazličnejših nujno potrebnih storitev, temveč proizvaja dodano vrednost in vpliva na povečanje BDP. Zadovoljni državljani, ki čutijo Slovenijo kot svoj dom in svojo domovino, z vsakdanjim dobrim počutjem kot najboljši zgled privabljajo tako tuje turiste kot investitorje,
- znanje. Ključni predpogoj nadaljnega razvoja celotne slovenske družbe so vlaganja v sistem izobraževanja, od vrtcev do univerz ter znanstvenih in raziskovalnih inštitutov. Slovensko gospodarstvo je treba tehnološko posodobiti in kapitalsko okrepiti, kar pa je zaradi stanja gospodarstva neizogibno povezano z večjo vlogo znanja. In ravno zato mora biti odziv na krizo ne manj, ampak več uspešne države, pri čemer mora biti cilj doseganje višje ravni splošne konkurenčnosti, utemeljene ne na nižanju standarda prebivalstva, ampak na razvoju znanosti in tehnološkem ter siceršnjem družbenem napredku,
- večsmerna družbena komunikacija. Za sodobne postindustrijske družbe je značilno več-smerno družbeno komuniciranje, ki ustvarja pogoje za različne oblike aktivnega državljanstva. Pozitivna Slovenija bo kot napredna, družbeno odgovorna stranka spodbujala interesno združevanje ljudi in njihovo proizvodno sodelovanje, s tem pa tudi kulturo skupnega reševanja konfliktov, saj tako kolektivno nastali proizvodi in stvaritve postajajo delno ali v celoti javno dobro. Če se hočemo pogovarjati, moramo znati najprej slišati ljudi,
- kultura in umetnost. Od tod tudi velik pomen na napredni dediščini slovenske umetniške ustvarjalnosti utemeljene in v svet odprte slovenske kulture. Umetnost in kultura sta v naprednih družbah vedno laboratorij najdrznejših in hkrati najbolj občutljivih idej, zato ju v viziji Slovenije 2020 ne sme prizadeti krčenje javnega sektorja. S povezovanjem kulture s šolskim sistemom, razvojem kulturnega turizma in spodbujanjem kreativnih industrij to področje družbe že zdaj pomembno prispeva k ustvarjanju nove vrednosti, prihodnje priložnosti pa so še veliko večje.

3. SOLIDARNOST

Prvi korak, ki ga je potrebno narediti na poti k resni alternativni obstoječi neoliberalni paradigmi, je pripoznanje globalne solidarnosti: posamezniki in posameznice ter ustanove civilne družbe smo svobodni le toliko, kolikor nas te

Vir nove dodane vrednosti in predpogoj nadaljnega razvoja gospodarstva so vlaganja v celoten sistem izobraževanja, od vrtcev do univerz ter znanstvenih in raziskovalnih inštitutov.

Posamezniki in posameznice ter ustanove civilne družbe smo svobodni le toliko, kolikor nas temeljna družbena solidarnost drži skupaj.

meljna družbena solidarnost drži skupaj. Če naj gradimo socialno in solidarno, predvsem pa pravično družbo, je pripoznanje naših individualnih svobod in neogrožanje svobod drugih etično izhodišče, s katerim se lotevamo alternativnega razvojnega programa. Živeti hočemo skupaj in spoštovati različnosti. Zato si v javnem prostoru prizadevamo za angažiran dialog kot temeljni način potrpežljivega iskanja najboljših rešitev in družbenega soglasja o skupnem. Od tod upravičene zahteve po udeležbi zaposlenih v vsaki fazi delitve ustvarjenega in po participativni demokraciji v procesih političnega odločanja.

Podpirali bomo in iskali nove možnosti za razvijanje in poglobljanje medgeneracijske solidarnosti in za spodbujanje različnih možnosti aktivnega sodelovanja in delovanja starejših ter za njihovo aktivno vključitev v družbeno življenje.

4. SOODLOČANJE

Prav soodločanje – tako pri tem, kako se deli ustvarjena vrednost, kakor pri tem, kako se sprejemajo politične odločitve – je prednost stranke, ki je na politične prizorišče vstopila kot gibanje z novimi obrazi in novimi rešitvami. Pozitivna Slovenija ni izključujoča stranka, zato medse sprejemamo tudi tiste, ki so se v politiki v preteklosti že izpostavili, a želijo s svojimi izkušnjami tudi v prihodnje dejavno soustvarjati skupno prihodnost. Prav zaradi tega sobivanja izkušenega in novega, analize in vizije, lažje razumemo in zavrnemo očitke ljudi, da so vsi politiki enaki. Mnoge od kritičnih zahtev prav po naši zaslugi in z glasovi naših poslank in poslancev lahko postanejo pomembna spodbuda za boljšo družbo. V naprednih evropskih gibanjih in strankah se že nekaj časa dogaja premislek in premik od zagotavljanja socialne varnosti prek davčne in socialnih politik k posameznikovi ekonomski in politični neodvisnosti na podlagi (so)lastništva nad premoženjem.

V to smer bo Pozitivna Slovenija programsko razdelala učinkovite rešitve za:

- sodobne oblike vseh vrst zadružništva,
- udeležbo zaposlenih na dobičku,
- koncept delavskega delničarstva in
- kooperative na medijskem in kulturnem področju.

Imamo tudi jasno vizijo reforme političnega sistema, ki naj v roke ljudi vrne ključne vzode odločanja v parlamentarni demokraciji. Bistveni elementi te vizije, ki temelji na Ustavi Republike Slovenije, so:

- nedotakljivost vseh ustanov pravne države in vladavine prava s trajnimi sodniškimi mandati in jasno ločitvijo tožilstva od notranjih zadev,
- neposrednejši vpliv na izvolitev posameznih poslank in poslancev s preglednejšo znotraj-strankarsko demokracijo, ukinitvijo volilnih okrajev in preferenčnim glasom,

Pozitivna Slovenija bo podpirala in iskala možnosti za razvijanje in poglobljanje medgeneracijske solidarnosti in za spodbujanje različnih možnosti aktivnega sodelovanja in delovanja starejših generacij ter za njihovo aktivno vključitev v družbeno življenje.

- možnost odpoklica županov,
- ohranitev in okrepitev referendumov na pobudo državljanov,
- krepitev neposredne demokracije z možnostjo internetnega / elektronskega glasovanja državljanov,
- preobrazba Državnega sveta v Državljanski svet z elementi neposredne demokracije,
- učinkovitejša in ljudem prijaznejša lokalna samouprava: z združevanjem občin, zmanjševanjem njihovega števila in mestnimi občinami kot pokrajinskimi upravnimi središči morajo občine postati geografsko zaokrožene, upravno in demografsko logične ter ekonomsko vzdržne celote, ki bodo sposobne medsebojnega povezovanja in sodelovanja,
- odločilnejša vloga predsednika države ob blokadi političnega procesa v državi.

5. ZELENA RAZVOJNA POLITIKA

Pozitivna Slovenija stavi na zeleno, zdravo in na znanju utemeljeno Slovenijo. Zato v celoti podpiramo pobudo Zelenega razvojnega preboja, saj dokazuje, da so tudi v Sloveniji že dobile domovinsko pravico številne dobre rešitve. Strokovnjaki ocenjujejo, da uresničitev predlogov te pobude prinaša od 40.000 do 60.000 delovnih mest. Potrebuje le podporo (tudi zakonodajno!) države in zlasti ljudi, ki jih bodo znali udeležiti tudi v praksi. Prihodnje zakonske predloge bomo presojali oziroma predlagali ustrezne programske rešitve z mislijo na družbeno pomembna področja, kakor jih določa ta pobuda.

Zato jih vizija Slovenije 2020 na tem mestu povzema:

- prehranska samooskrba z zdravo hrano ekološke pridelave po dostopnih cenah prinaša delovna mesta, revitalizacijo kmetijstva in podeželja ter dvig kakovosti življenja,
- prehod na obnovljive vire energije zagotavlja dolgoročno energetske varnost brez izčrpanja naravnih virov in omogoča oskrbo z energijo po dostopnih cenah,
- energetska prenova stavb prinaša dolgoročne energetske in finančne prihranke ter prispeva k oživitvi gradbenega sektorja,
- okrepitev lesno-predelovalne industrije poveča dodano vrednost te strateško obnovljive dobrine in zagotovi nova kakovostna delovna mesta,
- posodobitev železniškega omrežja in javnega prevoza ob manjši obremenitvi okolja zagotavlja večjo prometno varnost in cenovno dostopno mobilnost,
- zeleni turizem lahko postane nosilec decentraliziranega razvoja naše države, ustvari lokalna delovna mesta in obogati vrednosti naravne in kulturne dediščine.

Pozitivna Slovenija stavi na zeleno, zdravo in na znanju utemeljeno Slovenijo. Zato v celoti podpiramo pobudo zelenega razvojnega preboja.

V. V ČEM SMO DRUGAČNI?

Pozitivna Slovenija je nastala, da bi ljudem povrnila pogum za spopad s krizo; da bi dala upanje, da je mogoče s poštenim ustvarjalnim delom dobro zaslužiti in živeti bolje. Upanje je zadostovalo za zmago na volitvah, ne pa tudi za sestavo vladne koalicije. Zato je naša odgovornost za preteklo in sedanje stanje drugačna: gre za novo stranko, ki kljub volilni zmagi ni dobila priložnosti voditi ne vlade ne slovenskega razvoja.

Naša odgovornost je zato predvsem odgovornost za prihodnost. To odgovornost smo pripravljene sprejeti!

Temeljne razlike med tem, kar ponuja sedanja neoliberalna vlada, in kar predlaga Pozitivna Slovenija, bi lahko povzeli v deset ključnih točk:

1. Želimo graditi odprto družbo – družbo sodelovanja, ki bo spodbujevalec razvoja vseh družbenih podsistemov. Ne želimo živeti v državi tisoč bogatašev in 260.000 državljanov pod statistično mejo revščine! Z ustvarjanjem novih delovnih mest, tudi s pomočjo državnih investicij, omogočimo 60.000 novih delovnih mest ter 3-odstotno letno gospodarsko rast. Zdajšnja vlada pa si z nižanjem pokojnin, plač in socialnih transferjev, s spremembami političnega sistema in ustavne ureditve prizadeva oblikovati drugo republiko, v kateri vlada ozek krog politično-ekonomske elite, ki upravlja z več kot 90 % vsega premoženja družbe in države.
2. Zagovarjamo javni sektor, ki bo vsem državljanom nudil kakovostne in enako dostopne storitve. Storitve, ki jih danes nudi javni sektor, ne smejo postati tržno blago, saj zdravje in izobraževanje ne smeta biti instrument dobička. Javni sektor je že danes v Sloveniji na teh področjih med boljšimi v Evropi. Zdajšnja vlada pa si z zniževanjem sredstev za zdravstvo, šolstvo, znanost in kulturo želi vitke države s šibkim javnim sektorjem, ki bi večini državljanov nudila nekakovostne storitve, medtem ko bi elita te potrebe zadovoljevala v zasebnih šolah, bolnicah in drugih ustanovah, financiranih z javnimi sredstvi.
3. Družbi ponujamo razmislek o delavskih kooperativah in solastništvu, ki zagotavlja, da ne bo nobena prihodnja vlada mogla razprodati dragocenega državnega premoženja. Brezobzirni privatizaciji državnih podjetij in državnega premoženja zoperstavljamo uspešno vodena in upravljana podjetja, ki bodo globalno konkurenčna hrbtenica gospodarskega in siceršnjega razvoja države. Odločilna ni oblika lastništva, ampak učinkovitost upravljanja, saj tudi zasebna lastnina ni imuna na zlorabe. Zato morajo voditi podjetja sposobni, kompetentni managerji, pri čemer ne sme biti pomembna strankarska pripadnost.

Odgovornost Pozitivne Slovenije je zato predvsem odgovornost za prihodnost.

4. Zagovarjamo gospodarski razvoj, ki bo temeljil na družbeno odgovornem gospodarjenju podjetij, ki bodo uspešna na konkurenčnem in odprtem nacionalnem in globalnem trgu, ter na domačih in tujih investicijah, ki bodo družbeno odgovorne tako do zaposlenih kot do okolja, v katerem poslujejo. Zdajšnji vladi gre le za logiko trenutnih dobičkov, rent in splošnega plenjenja na račun okolja in delavcev.
5. Proti zaničevanju pravosodnega sistema in poskusom njegove podreditve aktualni politiki bomo povrnili zaupanje v pravno državo, v kateri so vsi enaki pred zakonom in kjer za vse veljajo ista, jasno določena pravila. Doslednost in učinkovitost pravosodja bo postopoma krepila zaupanje v predvidljivost delovanja države, dvignila raven pravne kulture in prispevala k večjemu spoštovanju etičnih norm ter zakonskih in pogodbenih obveznosti.
6. Želimo delovati širše, preko strankarskih ter drugih okvirov kot gibanje vseh dobronamernih in pozitivnih ljudi za boljšo Slovenijo. Spoštujemo tudi vse pridobljene zakonske pravice vseh generacij. Ne delimo – kot zdajšnja vlada – državljanov na »naše« in »vaše«, leve in desne, stare in nove,
7. Zagovarjamo avtonomne univerze, zavezane evropski tradiciji humanizma in razsvetljenstva ter družbeni kritičnosti. Zavzemamo se za dostopnost izobraževanja do najvišje ravni vsem, ne glede na socialno poreklo; za financiranje javnih univerz za doseganje kritičnega, širokega, povezljivega znanja; za krepitev sodelovanja med naravoslovjem, družboslovjem, tehniko in humanistiko ter za usmeritev univerzitetnega izobraževanja v zanesljivo in dovolj široko temeljno znanje. Neoliberalni koaliciji, ki želi univerze brez kritičnega družbenega odnosa, povejmo, da so naše javne univerze med najboljšimi na svetu.
8. Prizadevamo si za ustanovitev novega ministrstva za kulturo in umetnost, saj v ohranjanju in razvoju kulture ter umetnosti skozi vse njune izraze vidimo pomemben dejavnik razvoja družbe ter glas prihodnosti v sedanjosti. Zdajšnja vlada ni le skrčila sredstev za kulturo, temveč je celo ukinila pristojno ministrstvo.
9. Smo za zgodovinsko spravo slovenskega naroda, ki je bila plebiscitarno sprejeta z odločitvijo za samostojno Slovenijo leta 1991. Spoštujemo vsa zgodovinska dejanja slovenskega naroda, ki so vodila k njegovi ohranitvi in samostojnosti. Sprejemamo vrednote protifašističnega partizanskega boja in smo ponosni na zgodovinsko dejstvo, da smo bili del zaveznikov, ki so premagali največje zlo 20. stoletja. Spoštujemo bogato civilno-družbeno dediščino slovenske osamosvojitve, ki nam je omogočila, da smo leta 2004 postali polnopravna članica Evropske unije.
10. Ne delimo ljudi glede na njihovo nacionalno, versko, spolno ali drugo različnost. Svetovni nazor in vera posameznika ali posameznice za nas nista ovira za dialog in sodelovanje. Ob spoštovanju teh vrednot se zavzemamo za ločitev države od cerkva.

Na osnovi teh desetih različnih točk predlagamo vsem strankam in gibanjem, ki se prepoznajo v naših vrednotah in ki jim je res do tega, da dobi Slovenija boljšo in bolje vodeno vlado, ki bo kos težkim preizkušnjam časa, da se nam pridružijo v uresničevanju ukepov za zagotavljanje pozitivne prihodnosti.

VI. SKLEP

Pozitivna Slovenija je kot napredno politično gibanje ključne cilje jasno opredelila že ob ustanovitvi oktobra 2011, v Temeljni listini Slovenija 2020 pa smo jih združili v sistematično celoto in tako naredili trden temelj za pripravo strokovno podprtih strateških dokumentov, ki bodo posamezna področja in programske sklope natančneje razdelali.

Celovit razvojni model sobivanja, za katerega se zavzemamo, omogoča razcvet svobodnega podjetništva, sočasno pa ohranja tudi nujno raven družbene odgovornosti kapitala in družbeno solidarnost. Ob tem ne favorizira nobene oblike lastništva, niti ne pogojuje generalnih rešitev, ampak omogoča prilagajanje razmeram. Preprečuje družbeno izključenost, ob tem ne krni konkurenčnosti gospodarstva in družbe ter zagotavlja širši družbeni napredek. Naš razvojni model temelji na tradicionalnih idejah socialne države in tradiciji socialne demokracije (solidarnost, socialna pravičnost, družbena odgovornost), dopolnjenih z realnostmi sveta, v katerem živimo (svoboden pretok kapitala, idej, blaga in ljudi) in idejami liberalne demokracije (svoboda posameznika, človekove pravice in svobodoščine ...). Gre za v skandinavskih državah preizkušen način razvoja, ki poleg tega, da je ekonomsko konkurenčen, omogoča politično, ekonomsko in socialno vključenost ter participacijo vsem državljanom in ne le privilegiranim izbrancem.

Z združitvijo ustvarjalnih potencialov vseh državljanov, prednosti strateške lege in vključevalne pravične družbe lahko Slovenija 2020 postane razvojni vzor Evropi in spodbujevalec pozitivno naravnanih sprememb v Evropski uniji, zlasti pri načrtovanju nove razvojne paradigme in pri graditvi novih notranjih odnosov v veliki evropski družini.

ZNAMO - ZMOREMO - HOČEMO

V Ljubljani, 6.1.2013

Zoran Janković
Predsednik PS

Pozitivna Slovenija
Dalmatinova 2, 1000 Ljubljana
www.pozitivnaslovenija.si